

Naam project: Mesosterrein Overvecht
Fase planproces: Opstellen bestemmingsplan
Naam aanvrager: Claar Talsma (Stedenbouw)
Opgesteld door: Anne Marie Gout en Wim Ovaa
Datum: 8 oktober 2013

DEFINITIEF

1 Plangebied

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling en planfase

Transformatie van het plangebied met de bestemming "ziekenhuis en bijbehorende terreinen" naar woonbuurt in een groene setting en een hostel. Het project bevindt zich in de fase van het opstellen van een bestemmingsplan met een bestemmingswijziging. Voor fase 1 wordt inmiddels gewerkt aan een inrichtingsplan. Het programma en de ruimtelijke en functionele kaders liggen inmiddels al behoorlijk vast. In 2008 is een Nota van Uitgangspunten door de Raad vastgesteld. De GG&GD is niet betrokken geweest bij de totstandkoming van deze nota; de adviesrol van de GG&GD bij ruimtelijke projecten is pas vanaf 2009 geleidelijk ontwikkeld.

1.2 Gezondheid

De gezondheidsadvisering door de GG&GD bestrijkt zowel het domein van de gezondheidsbescherming als dat van de gezondheidsbevordering. Tot gezondheidsbescherming worden onderwerpen gerekend als: luchtkwaliteit en gezondheid, geluid en gezondheid, elektromagnetische straling etcetera. Gezondheidsbevordering heeft te maken met het inrichten van de ruimte zodat deze uitnodigt tot bewegen en ander gezond gedrag, en het inrichten van een omgeving zodat deze als prettig en aantrekkelijk wordt ervaren.

In de Nota van uitgangspunten (2008) is gezondheidsbescherming niet expliciet betrokken maar deels wel impliciet, als onderdeel van de beoordeling op milieu. Een beoordeling op milieu is niet hetzelfde als een beoordeling op gezondheid, maar op het gebied van hinder bestaat er wel overlap. Gezien het vergevorderde stadium van de plannen kan de GG&GD op dit moment geen advies meer geven over dit onderwerp. Indien de plannen hadden geleid tot een apert ongezonde situatie dan hadden we dit overigens –ook in deze fase van de plannen– zeker gesignaleerd. Hiervan is echter geen sprake.

Het plangebied bevindt zich in een aandachtswijk, waar de gezondheid van bewoners minder goed is dan gemiddeld in Utrecht, maar aan gezondheidsbevordering is indertijd geen bijzondere aandacht geschonken. De GG&GD adviseert voor dit plan daarom over de volgende aspecten:

- bewegen
- groen
- spelen.

1.3 Advies

De GG&GD adviseert concreet het volgende:

Groen bevordert de gezondheid op verschillende manieren. Groen draagt aantoonbaar bij aan gezondheid, omdat het bijdraagt aan ontspanning en welbevinden (geestelijke gezondheid), aan ontmoeting en sociale cohesie en aan beweging (onderzoeken waaronder Vitamine G van Alterra/Nivel en TEEB onderzoek Groen Gezond en Produktief van KPMG). In het plangebied is reeds veel en kwalitatief goed groen aanwezig.

Vanuit gezondheidsoogpunt is het nadrukkelijk aan te bevelen om het bestaande groen in het gebied waar mogelijk te handhaven. Dat geldt met name voor de platanen in het groene middengebied, maar ook voor de groene randen van het plangebied, inclusief de wandelpaden. Het groen leent zich uitstekend voor natuurlijk spelen. De waarde van de bestaande bomen en het groen zit niet alleen in de beleving, maar ook in de grotere gebruikswaarde (wandelen, spelen, ontmoeten). Indien bestaand groen naast de bestaande flat omgevormd wordt, adviseert de GG&GD dit in afstemming met de bewoners te doen.

Bewegen

Bewegen is goed voor de gezondheid en voorkomt overgewicht en andere ziektelast. In het plangebied liggen wandelpaden en het plangebied is aangesloten op de Vechtoever. In de nabijheid (loopafstand) liggen diverse voorzieningen zoals het winkelcentrum, zwembad en sportvelden. De wandelpaden binnen het gebied en de langzaam verkeer verbindingen tussen plangebied en voorzieningen zijn belangrijk om bewegen te vergemakkelijken en daarmee ter bevordering van de gezondheid. De GG&GD adviseert om deze verbindingen te behouden.

Spelen

In een woonbuurt van deze omvang horen speelmogelijkheden voor kinderen. Idealiter ligt de speelfunctie in het groen (middengebied, groenzone langs sportveld). Bij het bestaande groen past heel goed natuurlijk spelen. Spelen is belangrijk voor de motorische en sociale ontwikkeling van kinderen. In de huidige tijd is overgewicht bij jeugd een groeiend probleem. Buiten spelen voorkomt overgewicht. Een aantrekkelijke en interessante speelplek verleidt kinderen tot buiten spelen. De GG&GD adviseert om uitdagende, natuurlijke speelmogelijkheden te realiseren. Het is verstandig dit in overleg met bewoners (in de nieuwe woningen én in de naastgelegen bestaande flat) te doen.

Het plan voor zover het nu gereed is, heeft een aantal kwaliteiten die de gezondheid kunnen bevorderen. Vanuit gezondheidsoogpunt bepleit de GG&GD het handhaven van bestaand groen, het (in overleg met bewoners) creëren van natuurlijke speelmogelijkheden, en van het handhaven van bestaande wandelpaden.

De GG&GD adviseert om in de toelichting van het bestemmingsplan dit advies samen te vatten en aan te geven welke onderdelen wel en welke onderdelen niet worden overgenomen, samen met de onderbouwing daarvan.

2 Bijlage: Toelichting

2.1 Proceskader

Een gezonde leefomgeving is een omgeving die mensen als prettig ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waarin de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Deze algemene kenmerken zijn leidend voor de inhoud van de gezondheidsadviezen. Daarbinnen zijn er drie belangrijke onderwerpen die in een gezondheidsadvies aan bod kunnen komen: lucht, geluid en gezondheidsbevordering. Maar ook andere onderwerpen kunnen aan bod komen, afhankelijk van de kenmerken van een bepaald gebied en het type ontwikkeling. Bij de advisering baseert de GG&GD zich op landelijke richtlijnen en instrumenten.

Dit omgevingsadvies neemt alleen de invloed van omgevingsfactoren op de gezondheid van de toekomstige bewoners in overweging. Andere factoren (financieel, maatschappelijk, planologisch etc.) die meewegen in een eventuele beslissing over een locatie of stedenbouwkundige inpassing spelen in dit advies geen rol. Het is aan de projectleider en het bestuur om een integrale afweging van deze belangen zichtbaar te maken.

Meer achtergrondinformatie over het belang van een gezondheidsadvies, hoe het proces van gezondheidsadviesverlening verloopt en welke onderwerpen aan bod komen in een gezondheidsadvies is te vinden in het "proceskader Gezondheidsadviezen in ruimtelijke ontwikkelingen" (vastgesteld door college op 18 december 2012).

2.2 Lucht

Luchtkwaliteit heeft invloed op de gezondheid. Met name verkeersgerelateerde luchtverontreiniging kan – ook als voldaan wordt aan de normen voor fijn stof en stikstofdioxide – zeker bij kwetsbare groepen gezondheidseffecten geven. Uit onderzoek dat ook in Nederland gaande is wordt steeds duidelijker dat mensen die dichtbij drukke wegen wonen vaker last hebben van chronische aandoeningen, zoals astma en hart- en vaatziekten en dat deze mensen gemiddeld korter leven dan mensen die niet dichtbij een drukke weg wonen. Ook wordt steeds duidelijker dat gezondheidseffecten al op jonge leeftijd kunnen ontstaan. De GG&GD baseert haar advies o.a. op de (landelijke) GGD-richtlijn medische milieukunde: luchtkwaliteit en gezondheid.

2.3 Geluid

De belangrijkste gezondheidseffecten van blootstelling aan geluid zijn hinder en slaapverstoring. Bij hogere geluidsniveaus kan ook het risico op hart- en vaatziekten toenemen. Verhoogde geluidbelastingen kunnen een negatief effect hebben op de leerprestatie van kinderen. Ook als voldaan wordt aan de wettelijke normen voor geluid kunnen gezondheidseffecten optreden. De GG&GD baseert haar advies o.a. op beschikbare documentatie van het RIVM en GGD Nederland.

2.4 Gezondheidsbevordering

Gezondheidsbevordering gaat om het zo inrichten van de fysieke leefomgeving dat een gezonde leefstijl gefaciliteerd en gestimuleerd wordt. Het gaat om het creëren van mogelijkheden om de gezonde keuze de gemakkelijke keuze te laten zijn, om zo kansen op gezondheidswinst te benutten in ruimtelijke plannen. Thema's waarover wordt geadviseerd zijn gezonde mobiliteit, sport en spelen, groen en water, openbare ruimte en stilte en gewenst geluid. De GG&GD baseert haar advies o.a. op de Gezond Ontwerp Wijzer (GOW).